

Тетяна Пяковська

РОСІЯ ТА УКРАЇНА — ЛЮБОВ КРІЗЬ РОКИ

Якщо у минулому столітті Росію та Україну зближували музика та кіно, в цьому роз'єднують газ та політики.

Соціологія залишається нейтральною, бо спирається на цифри, а не на емоції.

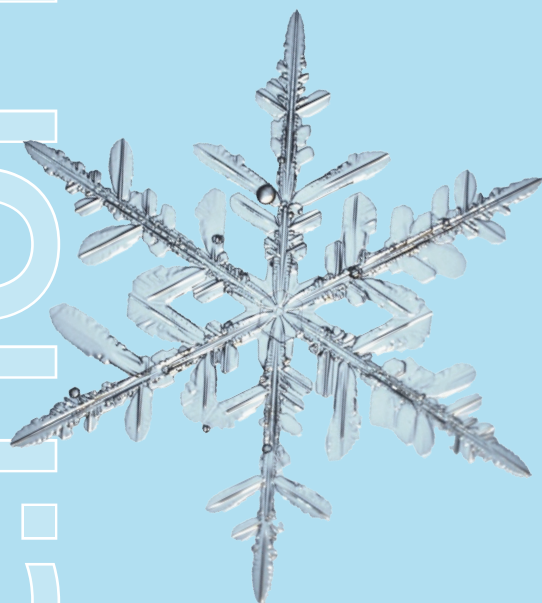
КМІС та Левада-Центр (Росія) вже понад 4 роки проводять паралельне дослідження взаємовідносин України та Росії. КМІС та Левада-Центр ставлять респондентам два запитання: «Як Ви загалом зараз ставитеся до України/Росії?» та «Якими б Ви хотіли бачити відносини України з Росією?»¹

Загалом добре ставлення до Росії значно переважає в Україні, за 4 роки тільки в листопаді 2011 р. було виявлено різкий спад (з 93% до 80%). До цього (2009–2010 рр.) ситуація була стабільною та коливалася в межах 90–93%.

¹ Київський міжнародний інститут соціології з 21 вересня по 3 жовтня 2012 року провів власне опитування громадської думки. Методом інтерв'ю опитано 2043 респондентів, що мешкають в усіх областях України (включно з містом Києвом) та в Криму за стохастичною вибіркою, репрезентативною для населення України віком від 18 років. Статистична похибка вибірки (з імовірністю 0.95 і за дизайн-ефекту 1.5) не перевищує: 3.3% для показників близьких до 50%, 2,8% — для показників близьких до 25%, 2,0% — для показників близьких до 10%, 1,4% — для показників близьких до 5%. Всі попередні дослідження проводилися за тією ж методикою.

Дослідження Левада-Центру, що репрезентативне для дорослого населення Росії, проводилося 21–24 вересня 2012 року. Опитано 1601 респондент віком від 18 років, у 127 населених пунктах.

Порівняно з опитуванням лютого 2012 року, добре ставлення до Росії в Україні зменшилося несуттєво — з 86% до 83% (хоча різниця статистично значуща). Ситуація в регіонах також не дивує несподіванками. Найбільше позитивно налаштованих до Росії українців у Південному (91%) та Східному (90%) регіонах, найменше їх у Західному регіоні (63%). У Центральному регіоні позитивно ставляться до Росії 87%. Ставлення росіян до України завжди було прохолоднішим і коливалося більш суттєво. Різкий спад був помічений в період з березня–квітня 2008 р. по січень–лютий 2009 р. (з 55% до 29%). Після такого сильного спаду, почалося поступове зростання позитивного ставлення росіян до українців. Найвищого рівня російська приязнь сягнула в вересні 2012 року. За півроку (з лютого по вересень 2012) кількість позитивно налаштованих росіян збільшилася на 10% — з 64% до 74%. Ситуацію прокоментував заступник директора Левада-Центру, **Олексій Гражданкін**: «Ставлення населення Росії до України дещо погіршало на початку цього року разом із ставленням до інших країн (можливо, це пов'язано з нагнітанням основними каналами телебачення страхів щодо «помаранчевої загрози» з-за кордону, у зв'язку з масовими протестами проти фальсифікації результатів виборів до Державної Думи Росії) до липня відновилося, а у вересні — досягло максимально позитивних значень з кінця 90-х років (за винятком грудневого заміру 2004 року, періоду короточасної ейфорії, пов'язаної

з повідомленням про перемогу Віктора Януковича у другому турі президентських виборів). Можливо, цей підйом пов'язаний з прийняттям Верховною Радою «Закону про мову», а також з очікуваною перемогою Партії Регіонів у виборах до Верховної Ради і, відповідно, очікуваннями продовження керівництвом України лінії зближення з Росією».

Кількість негативно налаштованих росіян зменшилася з 25% у лютому до 17% у вересні 2012 року. В Україні кількість негативно налаштованих до Росії збільшилася, але несуттєво, з 9% до 11%.

І в Україні і в Росії більшість опитаних хотіли б, щоб обидві країни були незалежними, але дружніми державами — з відкритими кордонами, без віз та митниць (в Україні — 72%, в Росії — 60%). В Україні ця кількість збільшилася за півроку на 3%, в Росії — практично не змінилася.

В Росії порівняно з лютим зменшилася кількість тих, хто хотів би мати більш ізольовані відносини з Україною — з закритими кордонами, візами та митницями — з 20% до 14%. В Україні кількість таких відповідей зменшилася несуттєво — з 13% в лютому до 11% у вересні.

Об'єднатися в одну державу протягом останніх років хотіло більше українців, ніж росіян, проте поступово ситуація почала змінюватися. Якщо півроку тому цифри зрівнялися (16% в обох країнах), то зараз бажаючих об'єднатися більше в Росії (20%), ніж в Україні (14%).

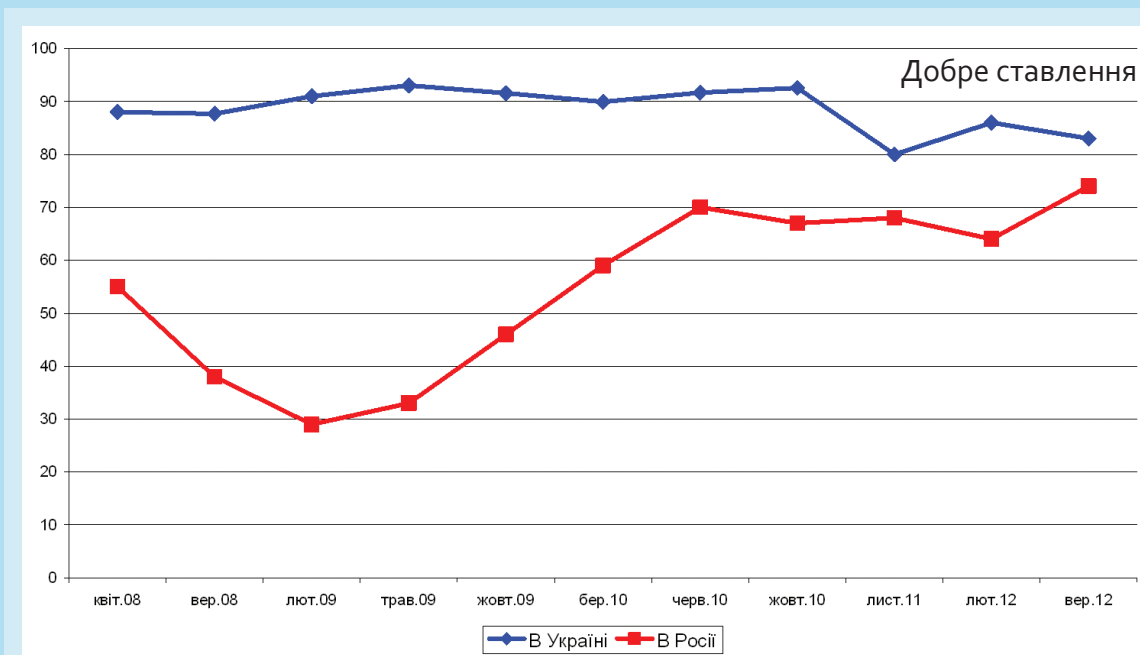
Проте життя продовжується, а разом з ним продовжує коливатися крива відносин України з Росією. Так, в дослідженні Левада-Центру, проведеному в листопаді 2012 року, кількість тих, хто добре ставиться до України, знову зменши-

лася (з 74% до 69%), а кількість тих, хто ставиться погано — збільшилася з 17% до 22%.

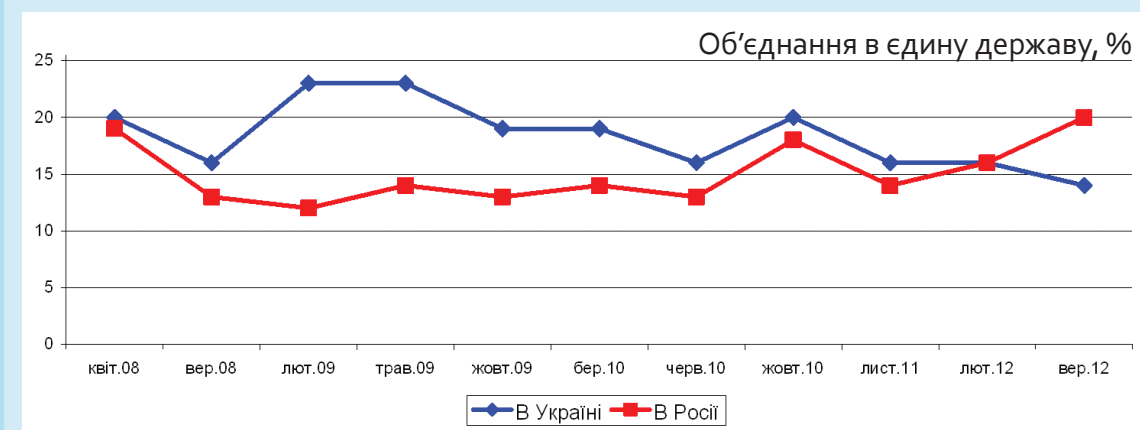
Як зазначив заступник директора Левада-Центру **Олексій Гражданкін**: «Нажаль, тренд

на поліпшення ставлення до України і готовність взаємодіяти з нею «на рівних», який намітився у вересні, в листопаді не продовжився».

Що саме буде «у тренді» в Україні — побачимо... ■

Графік 1.
Динаміка ставлення жителів України та Росії одне до одного

Графік 2.
Динаміка бажання об'єднання в єдину державу населення України та Росії, %

Динаміка ставлення
жителів України та
Росії один до одного

В УКРАЇНІ ДО РОСІЇ ставляться, %				
Дата	Дуже добре/ В основному добре	В основному погано/ Дуже погано	ВАЖКО СКАЗАТИ	РАЗОМ
Квітень 2008	88	7	5	100
Вересень 2008	88	9	3	100
Лютий 2009	91	5	4	100
Травень 2009	93	4	3	100
Жовтень 2009	92	6	3	100
Березень 2010	90	6	4	100
Червень 2010	92	6	3	100
Жовтень 2010	93	4	3	100
Листопад 2011	80	13	7	100
Лютий 2012	85	9	6	100
Вересень 2012	83	11	6	100
В РОСІЇ ДО УКРАЇНИ ставляться, %				
Дата	Дуже добре/ В основному добре	В основному погано/ Дуже погано	ВАЖКО СКАЗАТИ	РАЗОМ
Березень 2008	55	33	12	100
Вересень 2008	38	53	10	100
Січень 2009	29	62	10	100
Травень 2009	33	56	11	100
Вересень 2009	46	44	10	100
Березень 2010	59	29	12	100
Липень 2010	70	22	9	100
Жовтень 2010	67	21	12	100
Вересень 2011	68	23	9	100
Січень 2012	64	25	12	100
Вересень 2012	74	17	10	100

«Якими б ви хотіли бачити відносини України з Росією?»

Дата	В УКРАЇНІ				
	Вони мають бути такими самими, як з іншими державами — з закритими кордонами, візами, митницями	Україна і Росія мають бути незалежними, але дружніми державами — з відкритими кордонами, без віз і митниць	Україна і Росія мають об'єднатись в одну державу	ВАЖКО СКАЗАТИ	РАЗОМ
2008, квітень	10	67	20	3	100
2008, вересень	17	66	16	2	100
2009, лютий	8	68	23	1	100
2009, травень	10	65	23	2	100
2009, жовтень	11	67	19	3	100
2010, березень	11	67	19	3	100
2010, червень	12	70	16	2	100
2010, жовтень	10	67	20	2	100
2011, листопад	13	67	16	1	100
2012, лютий	13	69	16	2	100
2012, вересень	11	72	14	3	100
Дата	В РОСІЇ				
	Вони мають бути такими самими, як з іншими державами — з закритими кордонами, візами, митницями	Росія й Україна мають бути незалежними, але дружніми державами — з відкритими кордонами, без віз і митниць	Україна і Росія мають об'єднатись в одну державу	ВАЖКО СКАЗАТИ	РАЗОМ
2008, березень	19	56	19	6	100
2008, вересень	24	52	13	11	100
2009, січень	29	51	12	8	100
2009, червень	25	55	14	6	100
2009, вересень	25	55	13	7	100
2010, січень	25	55	14	6	100
2010, травень	17	64	13	6	100
2010, вересень	16	60	18	6	100
2011, вересень	16	63	14	6	100
2012, січень	16	61	16	8	100
2012, вересень	14	60	20	6	100